

Torenvalk

Voor het onderzoek naar het voorkomen van de torenvalk werden 115 medewerkers verkregen. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat een vogelwerkgroep als één medewerker werd geteld, zodat in werkelijkheid het aantal medewerkers hoger is.

Over het jaar 1966 werden in het totaal 398 waarnemingen ontvangen: 223 meldingen van broedgevallen en 175 waarnemingen die zeer waarschijnlijk betrekking hebben op broedgevallen.

Als wij deze gegevens op kaart zetten valt op, dat vooral in vochtige en laaggelegen gedeelten van ons land de torenvalk algemeen is dan in de hoger gelegen gedeelten. Het meest talrijk is de torenvalk in Drente, Limburg, midden Friesland en de westelijke helft van ons land, uitgezonderd Zeeland. De laaggelegen gebieden behoren tot de beste torenvalkbiotopen. Uit 14 van deze geïnventariseerde terreinen met een totale oppervlakte van 22660 ha werd een dichtheid verkregen van 1 paar torenvalken per 472 ha. Eén van deze gebieden (770 ha) gaf zelfs een dichtheid van 1 paar per 96 ha te zien. De hoeveelheid ontvangen gegevens is echter nog te klein om een schatting te maken van het aantal torenvalken dat in Nederland broedt.

Verscheidene medewerkers waren in het

bezit van gegevens over voorgaande jaren. Hierdoor kon een beeld van de schommelingen in de aantallen worden verkregen. In vele gebieden is vooral na 1957 een sterke achteruitgang van de torenvalk waar te nemen. Dit beeld komt zeer goed overeen met waarnemingen gedaan in Engeland (Prest, 1965).

Welke omvang deze achteruitgang heeft is nog niet geheel duidelijk, maar een voorzichtige schatting gebaseerd op inventarisaties van terreinen geeft ongeveer een afname van het aantal broedparen met 60 % te zien!

In dit onderzoek zal ook getracht worden na te gaan of het aantal eieren of jongen per nest in de loop der jaren afneemt. Bij verscheidene soorten roofvogels (o.a. slechtvalk) bleek de produktie van eieren en jongen af te nemen. De oorzaak was het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen die via de prooidieren in het lichaam van de roofvogel werden opgenomen.

Jaar	Gemiddeld aantal jongen per nest	Aantal nesten
1957		
1958	4,2	14
1959		
1960	3,4	11
1961	4,1	29
1962	3,7	14
1963	4,1	8
1964	4,1	7
1965	3,7	39
1966	3,8	25

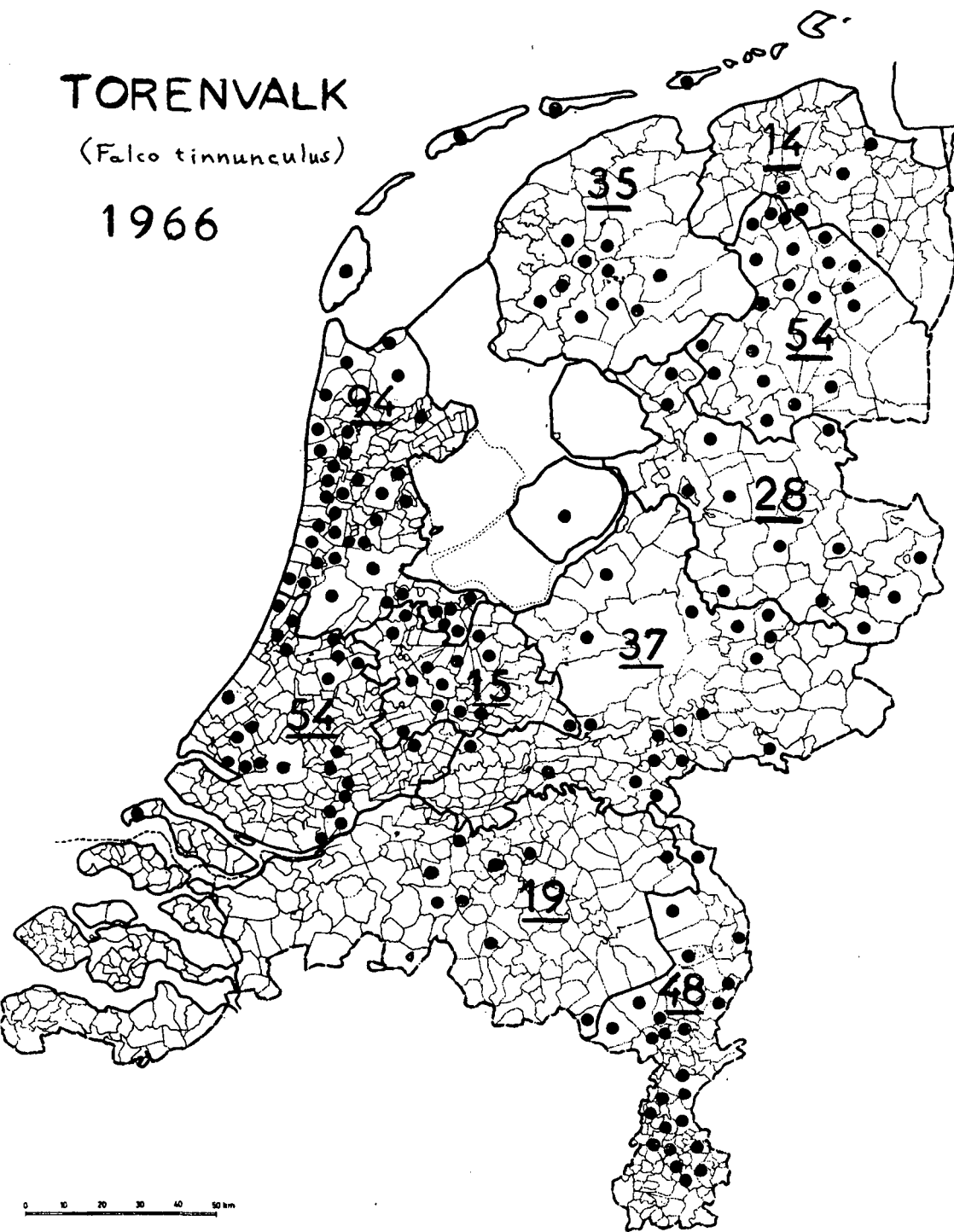
Tabel betreffende het gemiddelde aantal jonge torenvalken per nest.

Het aantal nesten waarover deze gemiddelden zijn berekend is te klein om een uitspraak te doen over een eventuele afname in het aantal jongen dat per nest wordt grootgebracht. Ik hoop dat in de loop van het onderzoek hieromtrent nog

TORENVALK

(*Falco tinnunculus*)

1966

Overzicht van de thans bekende gemeenten waar de Torenvalk met 1 of meerdere paren als broedvogel voorkomt (1966).
De getallen in de provincies betreffen het aantal broedparen per provincie.

meer gegevens kunnen worden verzameld. Tengenover de achteruitgang van de torenvalk in vrijwel alle delen van ons land is toch nog een ander opmerkelijk feit te constateren: Verscheidene medewerkers schreven over een toename in het aantal torenvalken. Deze toename heeft waarschijnlijk vrijwel alleen plaats in die gebieden waar de hoeveelheid beschikbare nestgelegenheden de factor is die het aantal broedparen bepaalt. De geschikste methode om torenvalken aan te trekken is het plaatsen van nestkasten. Deze zijn met zeer eenvoudige middelen te maken. Be-

halve nestkasten voor de torenvalk kunnen ook gebruikt worden gevlochten nesten, eendenkorven en zelfs melkbussen.

Het plaatsen van nestkasten e.d. is dus best aan te bevelen. Op deze manier kan het aantal torenvalken in een gebied opgevoerd worden of kunnen zelfs nieuwe gebieden door deze soort worden bezet.

Ik hoop dat alle medewerkers ook dit jaar weer bereid zullen zijn hun waarnemingen in te zenden om zo spoedig mogelijk een overzicht te verkrijgen van het aantal broedparen van deze fraaie roofvogelsoort in ons land.

Het voorkomen van de Grutto in Nederland

Voorlopig verslag van een broedvogeltelling in 1966 (bewerker Th. Mulder).

I. Inleiding

Als we de verspreiding van de Grutto in Noord en West Europa nagaan, blijkt duidelijk, dat Nederland daar 'het laatste bastion' is voor de Grutto. (V o o u s 1957).

In 1955 werd al eens een poging gedaan de sterkte van dit bastion te berekenen. In het (ongepubliceerde) rapport 'de weidevogelstand in Nederland' door P. A. K o k k e werd het aantal paren van de Grutto in ons land geschat op 54.000 tot 80.000 paren. Deze schatting moet gemaakt zijn aan de hand van aanzienlijk minder gegevens, dan waar wij nu over beschikken; zelfs het maximum blijkt nu aan de voorzichtige kant te zijn.

De *Avifauna van Nederland* (1962) noemt de Grutto een 'talrijke broedvogel' wat wil zeggen van 10.000 tot 50.000 broedparen.

Dit verslag wil een samenvatting geven van de resultaten van de telling in 1966, de totale aantallen, die hieruit berekend werden en de globale verspreiding in Nederland. In 1967 zal opnieuw een landelijke telling worden georganiseerd, om het beeld af te ronden, waarna een definitief verslag zal worden opgesteld. Daarna zal voorlopig het onderzoek worden afgesloten.

Omwille van de leesbaarheid en plaatsruimte zullen niet steeds de betreffende waarnemers worden vermeld.

Een verspreidingskaart zal worden samengesteld na de afsluiting van het onderzoek.

II. Methode

De telperiode werd gesteld van begin april tot 20 mei, met de raad zomogelijk te tellen in de periode rond het uitkomen van de jongen (eind april-begin mei). Er werd gevraagd het aantal paren vast te stellen in een bepaald terrein, door een of meer malen, naar eigen inzicht, tellingen te doen en te vermelden: de oppervlakte, de juiste ligging, het soort terrein en eventuele bijzonderheden. Voor de Grutto-telling 1966 gaven zich ruim 150 medewerkers op en van plm. 110 van deze medewerkers kwamen telresultaten